

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Petra Příhody a soudců JUDr. Vojtěcha Šimíčka a JUDr. Miluše Doškové v právní věci žalobce **G. Š** zastoupeného advokátkou JUDr. Marií Brožovou se sídlem Bolzanova 1, 110 00 Praha 1, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra** se sídlem Nad Štolou 3, PP 21/OAM, 170 34 Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 8. 4. 2003, sp. zn. 46 Az 75/2003,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá**.

II. Ministerstvu vnitra **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Žalobce včas podanou kasační stížností brojí proti shora označenému rozsudku Krajského soudu v Praze, kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí Ministerstva vnitra ČR ze dne 23. 2. 2002, č. j. OAM-10952/VL-11-04-2001, o neudělení azylu podle zákona č. 325/1999 Sb., o azylu.

Žalobce v kasační stížnosti uplatňuje důvody obsažené v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“) a tvrdí, že rozhodnutím Krajského soudu v Praze byl porušen § 12 zákona o azylu ve spojení s § 32 odst. 1 správního řádu, neboť soud nezjistil řádně skutkový stav, když si nevšiml, že v jednom z podkladů rozhodnutí účastníka, ve „Zprávě o dodržování lidských práv za rok 2000“ chybí tři strany o porušování lidských práv jugoslávskou policií, což zakládá porušení obecné správní zásady zjištění materiální pravdy. Dále namítá, že nebylo přihlédnuto k tomu, že v žalobcově zemi původu jsou porušována jeho práva, když díky absenci obdoby čl. 15 Listiny základních práv a svobod ČR v ústavním právu Srbska a Černé Hory nemůže být respektováno jeho pacifistické přesvědčení. Díky absenci takového ustanovení, které by zaručovalo právo nevykonávat vojenskou službu, pokud je to v rozporu se svědomím nebo náboženským vyznáním, udává žalobce odůvodněný strach z pronásledování vojenskou

policií své vlasti v případě návratu, neboť se dlouhodobě vyhýbá nástupu vojenské služby. Žalobce také namítá, že jeho vycestování zpět do Srbska a Černé Hory by bylo v rozporu s překážkou vycestování, neboť v zemi původu by nebylo respektováno jeho rozhodnutí nevykonávat násilí v rámci vojenské služby, čili by mu hrozilo ponižující zacházení nebo trest ve smyslu § 91 odst. 1 písm. a) zákona o azylu.

Dále žalobce namítá, že mu měl být udělen humanitární azyl podle § 14 zákona o azylu, neboť jeho odjezd z ČR by znamenal opuštění manželky E. Š. a společné dcery S. Fakt, že rozhodnutí o neudělení humanitárního azylu nebylo soudem nijak přezkoumáváno, je dle žalobce v rozporu s čl. 4 Ústavy ČR.

Z procesního hlediska žalobce namítá, že nebyl řádně vyslechnut, neboť plně nepochopil některé otázky při pohovoru k důvodům návrhu na zahájení řízení o udělení azylu konaném s ním pracovníky Ministerstva vnitra dne 13. 11. 2001, který se realizoval se žalobcovým souhlasem v češtině, z čehož následně vyplynula dle jeho tvrzení některá významová nedorozumění. Obecně pak dle žalobcova tvrzení správní orgán nepřiměřeně hájil veřejný zájem a vystupoval vrchnostensky.

Žalobce namítá v obecné rovině také porušení čl. 43 Listiny základních práv a svobod, a to tím, že je v ČR kladně vyřízeno jen zhruba 1% žádostí o azyl, čímž se dle žalobcova názoru stává ze zákona o azylu pouze mrtvá litera.

Z těchto důvodů žalobce navrhuje zrušit napadený rozsudek Krajského soudu v Praze a zároveň žádá, aby jeho kasační stížnosti byl přiznán odkladný účinek.

Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti především odkazuje na obsah správního spisu a dodává, že teprve v kasační stížnosti žalobce uplatnil námitky proti způsobu, jakým s ním byl sepsán protokol o pohovoru, přestože ani v odvolacím řízení tyto námitky vůbec nezmínil. Žalovaný navrhuje kasační stížnost zamítnout a nepřiznat jí odkladný účinek.

V souzené věci Nejvyšší správní soud z předmětného správního spisu především zjistil, že řízení o udělení azylu bylo zahájeno dne 10. 11. 2001. Z protokolu o pohovoru k důvodům návrhu na zahájení řízení o udělení azylu ze dne 13. 11. 2001 vyplývá, že hlavním důvodem podání žádosti o azyl byla snaha žalobce vyhnout se nástupu vojenské služby v Srbsku a Černé Hoře, kde se žalobce obával nasazení v bojových akcích v K. či Č. H.. Dále se tímto způsobem žalobce snažil legalizovat svůj pobyt v ČR, neboť zde měl zákaz pobytu do roku 2005, což mu také bránilo v podání žádosti o trvalý pobyt z důvodu sloučení rodiny, aby mohl v ČR zůstat se svou českou manželkou a společnou dcerou.

Žalovaný předmětnou žádost o poskytnutí azylu zamítl svým rozhodnutím ze dne 23. 2. 2002, č. j. OAM-10952/VL-11-04-2001, neboť neshledal, že by byly dány důvody poskytnutí azylu podle § 12 písm. a) a b) zákona o azylu, přičemž vycházel ze „Zprávy o dodržování lidských práv za rok 2000“ vydané Ministerstvem zahraničí USA a dalších materiálů týkajících se dodržování lidských práv v Jugoslávii. Žalovaný k tomu také v rozhodnutí uvedl, že za pronásledování podle zákona o azylu nelze považovat stíhání za trestný čin, jakým je i dezerce z vojenského útvaru, které se žalobce dopustil v roce 1989. Navíc se na tyto případy dezerce vztahuje amnestie vyhlášená zákonem srbského parlamentu v roce 1996. Ostatně kdyby jugoslávské orgány hodlaly žalobce pronásledovat, pravděpodobně by jej nenechaly legálně vycestovat ze země v srpnu roku 2001. Žalovaný

neshledal po posouzení osobní situace žalobce ani důvody pro poskytnutí humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu a upozornil žalobce, že azyl jako právní institut nemůže být chápán jako substitut povolení k pobytu, jež by bylo možno udělit za účelem sloučení rodiny. V daném případě ovšem nebylo možno toto povolení udělit, neboť žalobci byl udělen zákaz pobytu do 31. 3. 2005 jako sankce za používání falešných jmen při jednání se správními orgány ČR, čímž žalobce opakovaně porušil ustanovení zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR. Konečně žalovaný neshledal důvodnou ani námitku překážky vycestování žalobce, neboť mu dle názoru žalovaného v zemi původu nehrozí podle dostupných informací nelidské či ponižující zacházení nebo trest, ani není splněna žádná z dalších podmínek daných § 91 zákona o azylu.

Proti tomuto zamítavému rozhodnutí podal žalobce dne 3. 4. 2002 žalobu označenou jako opravný prostředek proti správnímu rozhodnutí, jejíž podání odůvodnil zejména nepřihlédnutím žalovaného k zájmu nezletilé dcery žalobce a nezjištěním přesného a úplného stavu věci.

Tento opravný prostředek byl následně posouzen jako žaloba ve smyslu nové úpravy správního soudnictví účinné od 1. 1. 2003 a jako takový byl zamítnut napadeným rozsudkem Krajského soudu v Praze ze dne 8. 4. 2003, sp. zn. 46 Az 75/2003, v němž soud přistoupil na argumentaci žalovaného a vyslovil také, že soudům nepřísluší přezkoumávat, zda zde byly humanitární důvody k poskytnutí azylu podle § 14 zákona o azylu. Z těchto důvodů a s přihlédnutím k tomu, že azylovým právem nelze řešit osobní situaci žalobce, do níž se dostal příjezdem do ČR, kde měl pro svá předchozí porušení zákona vysloven zákaz pobytu, Krajský soud v Praze žalobu jako nedůvodnou podle § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek Krajského soudu v Praze v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s) a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Nejvyšší správní soud neshledal na základě námitek žalobce, že by se krajský soud svým postupem dopustil nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky ve smyslu § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

Nejvyšší správní soud nenabyl názoru, že by byl nedostatečně zjištěn skutkový stav ve smyslu § 32 odst. 1 správního řádu. Ze spisu vyplývá, že ve fragmentu „Zprávy o dodržování lidských práv za rok 2000“ nechybí pouze tři strany, jak tvrdí žalobce, nýbrž že chybí 52 z celkových 53 stran, což je však zcela pochopitelné s ohledem na to, že funkcí této části správního spisu není poskytnout účastníkům, a v případě následné soudní kontroly také soudním orgánům, materiálně rozsáhlý přehled o stavu lidských práv ve Svazové republice Jugoslávie, ale označit těmto osobám a institucím prameny, z nichž správní orgán ve svém rozhodování vycházel. Žalobcova výtka by tak mohla například směřovat vůči objektivitě zdrojů, z nichž správní orgán ve svém rozhodování a posuzování stavu lidských práv v dané zemi vycházel, pokud by měl žalobce důvod domnívat se, že takto uváděné zdroje by mohly být podjatými; zároveň takováto ukázka založená do správního spisu poskytuje obvykle dostatečnou představu o celkovém vyznění uváděného dokumentu.

Nedůvodnou je také námitka nerespektování pacifistického přesvědčení žalobce kvůli chybějící obdobě čl. 15 odst. 3 české Listiny základních práv a svobod, zvlášť když samo toto právo je spíše součástí nadstandardní ochrany lidských práv dané relativní moderností Listiny základních práv a svobod, než součástí základních a státem nezcizitelných lidských práv

ve smyslu mezinárodního, či spíše evropského, konsenzu. Nejvyšší správní soud na tomto místě připomíná, že důvodem poskytnutí azylu podle § 12 zákona o azylu je pouze pronásledování či odůvodněný strach z pronásledování v zemi původu z taxativně vymezených příčin. Oba tyto důvody poskytnutí azylu musejí mít ovšem oporu ve faktické situaci v zemi původu, rozhodně nedostačuje pouhá absence zákonné ochrany proti vzniku takové faktické situace. Není tak dostatečným důvodem pro poskytnutí azylu, pokud v ústavním právu Srbska a Černé Hory chybí zakotvení práva nevykonávat vojenskou službu, je-li to v rozporu s přesvědčením občana; důvodem pro poskytnutí azylu by mohlo být pouze pronásledování či odůvodněný strach z něj jako následek takové absence ústavní ochrany. Ze spisu ovšem vyplývá, že se žalobci nepodařilo prokázat tento tvrzený odůvodněný strach z pronásledování, leda by za něj byla pokládána obava z budoucího o stíhání za trestný čin nenastoupení vojenské služby, což je ovšem trestným činem i v zemi, kde žalobce o azyl nyní žádá. Nelze tudíž za hrozbu pronásledování považovat hrozbu trestního stíhání za trestný čin, pokud např. není důvodná obava, že toto trestní stíhání bude vedeno způsobem porušujícím lidská práva, či že bude vedeno za skutek, který ve skutečnosti trestným činem není.

Tím spíše nelze tuto námitku žalobce chápat jako dostatečnou pro shledání překážky vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu, když toto ustanovení pro svou aplikaci vyžaduje nikoliv pouze důvodnou obavu z pronásledování, ale objektivně zjistitelné ohrožení života nebo svobody. Jak bylo uvedeno výše, za takové ohrožení nelze považovat hrozbu trestního stíhání za trestný čin, když se žalobci nepodařilo prokázat, že by byl dosud jakkoliv stíhán, nebo že by mu do budoucna hrozilo stíhání vedené způsobem porušujícím lidská práva.

K otázce humanitárního azylu podle ustanovení § 14 zákona o azylu je především nutno uvést, že tento důvod udělení azylu je třeba vnímat jako výjimečný a zároveň subsidiární a nenárokový. To znamená, že připadá v úvahu pouze tehdy, jestliže není zjištěn důvod pro udělení azylu podle citovaného § 12, a to v případě hodném zvláštního zřetele dle posouzení správního orgánu. Krajský soud tak postupoval plně v souladu s právem, když se soustředil zejména na posouzení úplnosti podkladů rozhodnutí, ale samo posouzení, zda byly dány důvody hodné zvláštního zřetele, ponechal správnímu uvážení žalovaného, s jehož výsledky se ztotožnil.

V otázce námitek žalobce vůči způsobu vedení pohovoru k důvodům návrhu na zahájení řízení o udělení azylu Nejvyšší správní soud pouze konstatuje, že nelze krajskému soudu vyčítat, že se s nimi nevypořádal, když nebyly v dosavadním průběhu řízení žalobcem vůbec vzneseny a žalobce ani neuvádí, jakým způsobem mohla jím tvrzená nedorozumění plynoucí z vedení pohovoru s jeho souhlasem v češtině ovlivnit výsledné rozhodnutí žalovaného.

Přihlížet nelze ani k námitce žalobce směřující k obecně nízkému procentu kladně vyřízených žádostí o azyl v České republice, neboť tato kritika se vůbec netýká konkrétní posuzované právní věci a zcela míjí roli Nejvyššího správního soudu, jsouc podnětem spíše metaprávní či legislativní povahy, stejně jako kritika údajného „vrchnostenského chování“ žalovaného, což je výtka, která je pro svou obecnost a šíři v daném případě soudně nepřezkoumatelná.

Ze všech shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Za této procesní situace, kdy Nejvyšší správní soud o kasační stížnosti rozhodl neprodleně po jejím obdržení a po nezbytném poučení účastníků řízení o složení senátu, se z důvodu nadbytečnosti již samostatně nezabýval návrhem na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Stěžovatel, který neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 s. ř. s.) a Ministerstvu vnitra náklady řízení nevznikly. Proto soud rozhodl, že se Ministerstvu vnitra nepřiznává náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku nejsou opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 10. 10. 2003

JUDr. Petr Příhoda
předseda senátu